

Projekt EUFGIS: Vzpostavitev evropskega informacijskega sistema o gozdnih genskih virih

Tehnične smernice za ohranjanje in rabo genskih virov

Slovenija

Prihodnost evropskih gozdov in gozdarstva temelji na sposobnosti drevja, da se prilagodi na klimatske spremembe. Sposobnost prilaganja pa je odvisna od ohranjanja evolucijskih procesov in genetske pestrosti znotraj populacij. Pristop imenujemo »dinamično varovanje genov« in je zasnovano na gospodarjenju s populacijami gozdnega drevja na njihovih naravnih rastiščih v okolju, na katerega so prilagojene (*in situ*), ali na umetnih, vendar dinamično se razvijajočih populacijah gozdnega drevja izven njihovih naravnih rastišč (*ex situ*). Evropske države ohranjajo gozdne genske vire (GGV) z osnovanjem gozdnih genskih rezervatov (GGR) in drugih enot varovanja. Vendar obstajajo med državami razlike v načinu osnovanja in gospodarjenju s temi enotami, v načinu in vsebini zbiranja podatkov in poročanja o njih. Zato je neposredna primerjava prizadevanj za zaščito genskih virov na pan-evropskem nivoju težavna.

V okviru projekta EUFGIS (Establishment of a European Information System on Forest Genetic Resources) smo zato razvili pan-evropske minimalne zahteve za »dinamične enote varovanja genskih virov« (DGCU) gozdnega drevja in vzpostavili standarde za pridobivanje podatkov in poročanje. Zasnovali smo edinstveno »on-line« bazo podatkov o obstoječih DGCU. Baza, ki vsebuje geo-referirane podatke o obstoječih DGCU na celotnem območju razširjenosti gozdnega drevja v Evropi, omogoča razvoj prave pan-evropske strategije ohranja-

nja GGV, razvoj akcijskih planov, in delitev odgovornosti za ohranjanje GGV med evropskimi državami. Baza omogoča tudi lažje ohranjanje GGV na nacionalni ravni in racionalizira izkoriščanje človeških in finančnih virov. EUFGIS je ena od 17 akcij, financiranih s strani Evropske komisije v okviru Odredbe EC št. 870/2004 o genskih virih v kmetijstvu.

Cilji projekta EUFGIS so:

- i) zasnova mreže nacionalnih inventur gozdnih genskih virov kot izhodiščnih podatkov v informacijskem sistemu;
- ii) razvoj minimalnih zahtev za dinamične enote varovanja genov gozdnega drevja in skupnih informacijskih standardov zanje na pan-evropskem nivoju;
- iii) vzpostavitev on-line informacijskega sistema, ki služi kot evropska dokumentacijska platforma za nacionalne inventure GGV;
- iv) zagotoviti usposabljanje o dokumentacijskem sistemu za GGV za pooblaščenke iz sodelujočih držav;
- v) pripraviti (v prvi fazi) harmonizirane podatke o DGCU za 20 izbranih vrst gozdnega drevja iz vsaj 80% držav, v katerih posamezna od teh vrst raste v Evropi.

Baza podatkov je v zaključni fazi preverjanja podatkov, načina citiranja in analiz. Projekt se zaključuje marca 2011, predvideno je dolgoročno dopolnjevanje in vzdrževanje baze v okviru dopolnilnih projektov. Baza je namenjena tako znanstvenikom, kot izvedbenem nivoju za potrebe trajnostnega gospodarjenja z GGV, evropski biodiverzitetni strate-

giji, razvoju indikatorjev biodiverzitet v Evropi in delu ministrskih konferenc o varovanju gozdov v Evropi (Forest Europe). Prispevala bo tudi k pripravi Poročil o stanju gozdov v svetu, katera pripravlja FAO.

Projekt EUFGIS je koordiniral Jarkko Koskela, evropski koordinator programa EUFORGEN - Bioversity International iz Italije. Sodelovalo je še 5 vodilnih partnerjev: Zvezni gozdarski inštitut (BFW) iz Avstrije (Silvio Schüller), Danska agencija za gozdove in naravo (SNS) iz Danske (Ditte Christina Olrik), Nacionalni inštitut za raziskave v kmetijstvu (INRA) iz Francije (François Lefevre), Gozdarski raziskovalni inštitut (FRI) iz Slovaške (Roman Longauer), Gozdarski inštitut Slovenije (GIS, Hojka Kraigher ter Marjana Westergren, Andrej Verlič, Gregor Božič idr.) in Gozdarska raziskovalna institucija (FR) iz Velike Britanije (Jason Hubert). V pripravah minimalnih kriterijev in standardov so sodelovali eksperti – nacionalni koordinatorji iz vseh držav, ki sodelujejo v programu EUFORGEN, pri vnosu podatkov pa nacionalni pooblaščenki iz 33 evropskih držav. Sodelavci GIS smo aktivno prispevali k razvoju baze, minimalnih kriterijev in standardov, vodili pa smo delovno skupino za usposabljanje pooblaščenec iz 33 evropskih držav in organizirali delavnico za pooblaščenke iz držav jugovzhodne Evrope, od Slovenije do Ukrajine.

Hojka Kraigher,
nac. koord. EUFORGEN in
slovenski vodja projekta EUFGIS